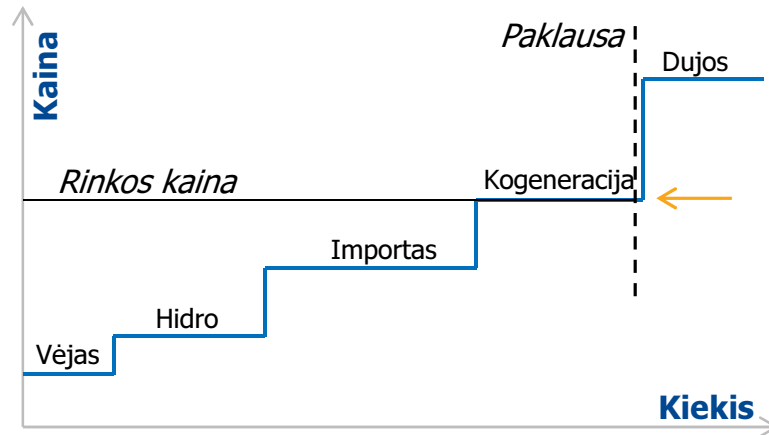

Ar gerai parengtos rinkos taisyklės užtikrins deramą elektros rinkos veikimą?

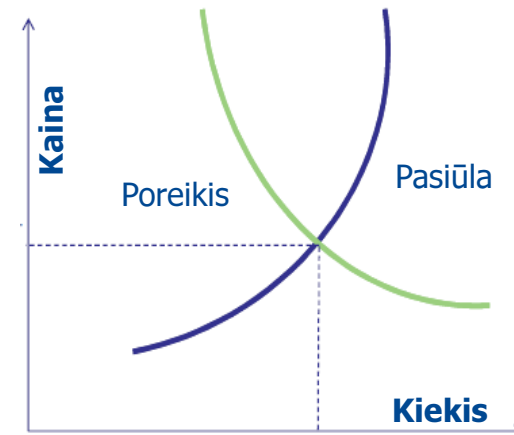
Dalius Misiūnas, „Lietuvos energija“, UAB valdybos pirmininkas
Lietuvos energetikos konferencija
2013 m. spalio 10 d., Vilnius

Kaip veikia NPS elektros birža?

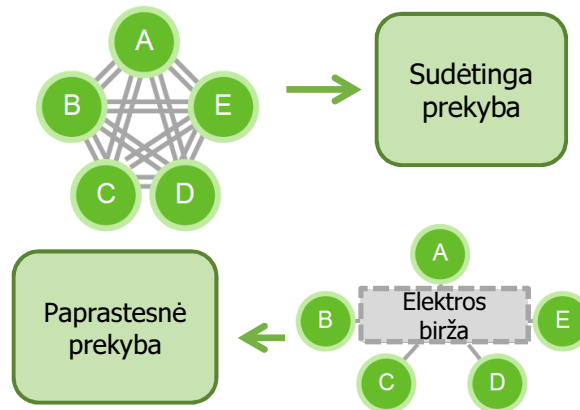

Kiekvieną valandą rinkos kainą formuoja pats brangiausias elektros poreikiui patenkinti naudojamas elektros generacijos šaltinis.

Kas lemia didmeninę elektros energijos kainą?

- Elektros energijos suvartojimas (paklausa),
- Kainos aplinkinėse rinkose (pasiūla),
- Jungčių su trečiosiomis šalimis pralaidumai (pasiūla),
- Gamyba regione (pasiūla).

Elektros biržos pranašumai:

- Paprastesnė prekyba,
- Indikacinė prekybos kaina,
- Skaidrumas ir likvidumas,
- Saugus kliringas,
- Vienodos taisyklės visiems,
- Rinkos priežiūra,
- Efektyvumas (maksimaliai padidinama socialinė gerovė).

Didmeninės elektros energijos rinkos raida Lietuvoje

- + - mažas
- ++ - vidutinis
- +++ - didelis

Iki 2010

Pradinė situacija ir pagrindiniai pokyčiai	Prekyba elektra vyksta per vieną įmonę
Kiekis formuojantis kainą	Kainą nustato pagrindinis tiekėjas
Kainų svyravimai	+
Kainų lygis	Neaukštos: poreikį patenkina IAE
Kainų skirtumas tarp regionų	+

Didmeninės elektros energijos rinkos raida Lietuvoje

- + - mažas
- ++ - vidutinis
- +++ - didelis

	Iki 2010	2010 – 2012
Pradinė situacija ir pagrindiniai pokyčiai	Prekyba elektra vyksta per vieną įmonę	„Nord Pool Spot“ (NPS) Estijoje, „Baltpool“ Lietuvoje
Kiekis formuojantis kainą	Kainą nustato pagrindinis tiekėjas	+
Kainų svyravimai	+	++
Kainų lygis	Neaukštos: poreikį patenkina IAE	+
Kainų skirtumas tarp regionų	+	++

Didmeninės elektros energijos rinkos raida Lietuvoje

- + - mažas
- ++ - vidutinis
- +++ - didelis

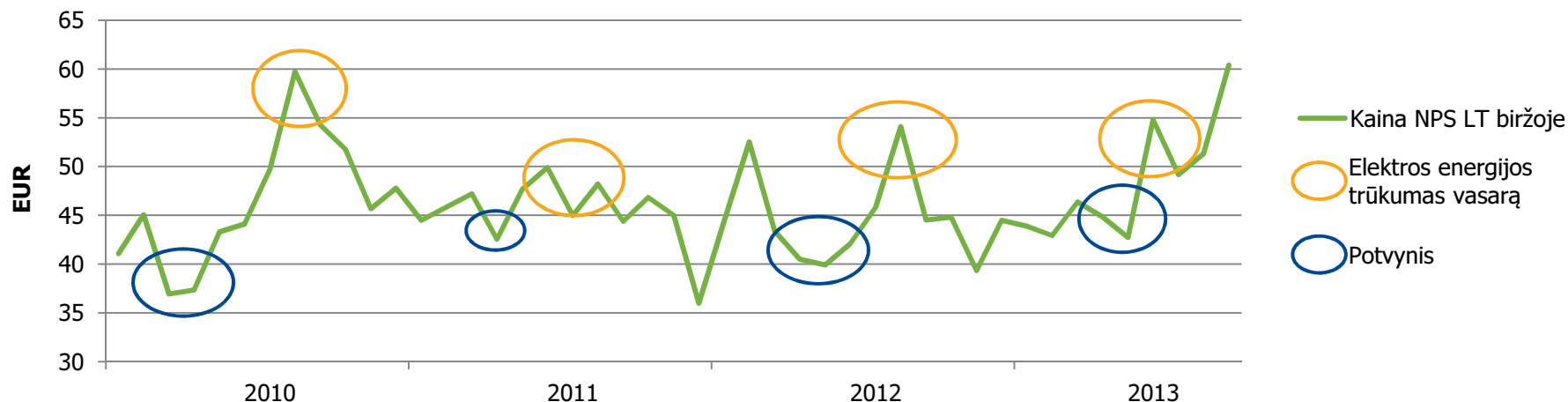
	Iki 2010	2010 – 2012	2012 – 2013
Pradinė situacija ir pagrindiniai pokyčiai	Prekyba elektra vyksta per vieną įmonę	„Nord Pool Spot“ (NPS) Estijoje, „Baltpool“ Lietuvoje	NPS Lietuvoje
Kiekis formuojantis kainą	Kainą nustato pagrindinis tiekėjas	+	+
Kainų svyravimai	+	++	++
Kainų lygis	Neaukštos: poreikį patenkina IAE	+	+
Kainų skirtumas tarp regionų	+	++	++

Didmeninės elektros energijos rinkos raida Lietuvoje

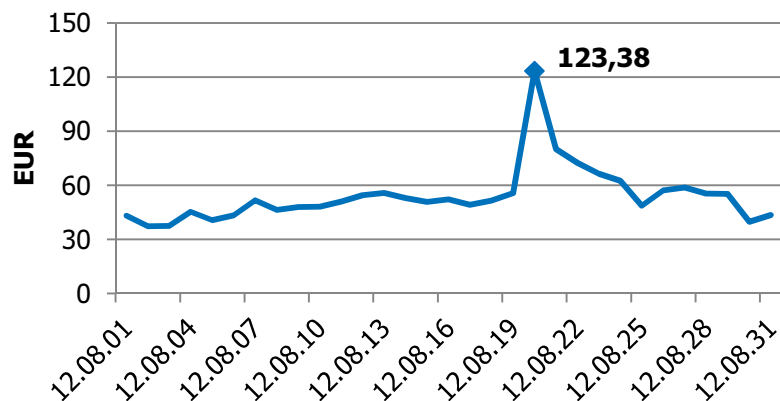
- + - mažas
- ++ - vidutinis
- +++ - didelis

	Iki 2010	2010 – 2012	2012 – 2013	2013 – 2016
Pradinė situacija ir pagrindiniai pokyčiai	Prekyba elektra vyksta per vieną įmonę	„Nord Pool Spot“ (NPS) Estijoje, „Baltpool“ Lietuvoje	NPS Lietuvoje	NPS Latvijoje, Lietuvos rinka susiejama su kitomis NPS šalimis
Kiekis formuojantis kainą	Kainą nustato pagrindinis tiekėjas	+	+	++
Kainų svyravimai	+	++	++	+++
Kainų lygis	Neaukštos: poreikį patenkina IAE	+	+	++
Kainų skirtumas tarp regionų	+	++	++	+++

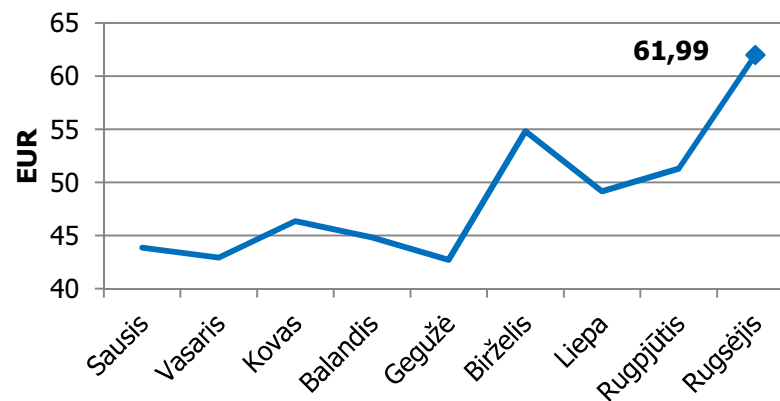
Kainoms biržoje būdingas sezoniškumas ir jautri reakcija į nestandartinius įvykius

Neplanuotas perdavimo linijos Rusijoje atsijungimas – 122% didesnė kaina nei dieną prieš.

Sumažėjusi generacija regione, linijų pralaidumų ribojimai – aukščiausia vidutinė mėnesinė kaina Lietuvos elektros biržos istorijoje.

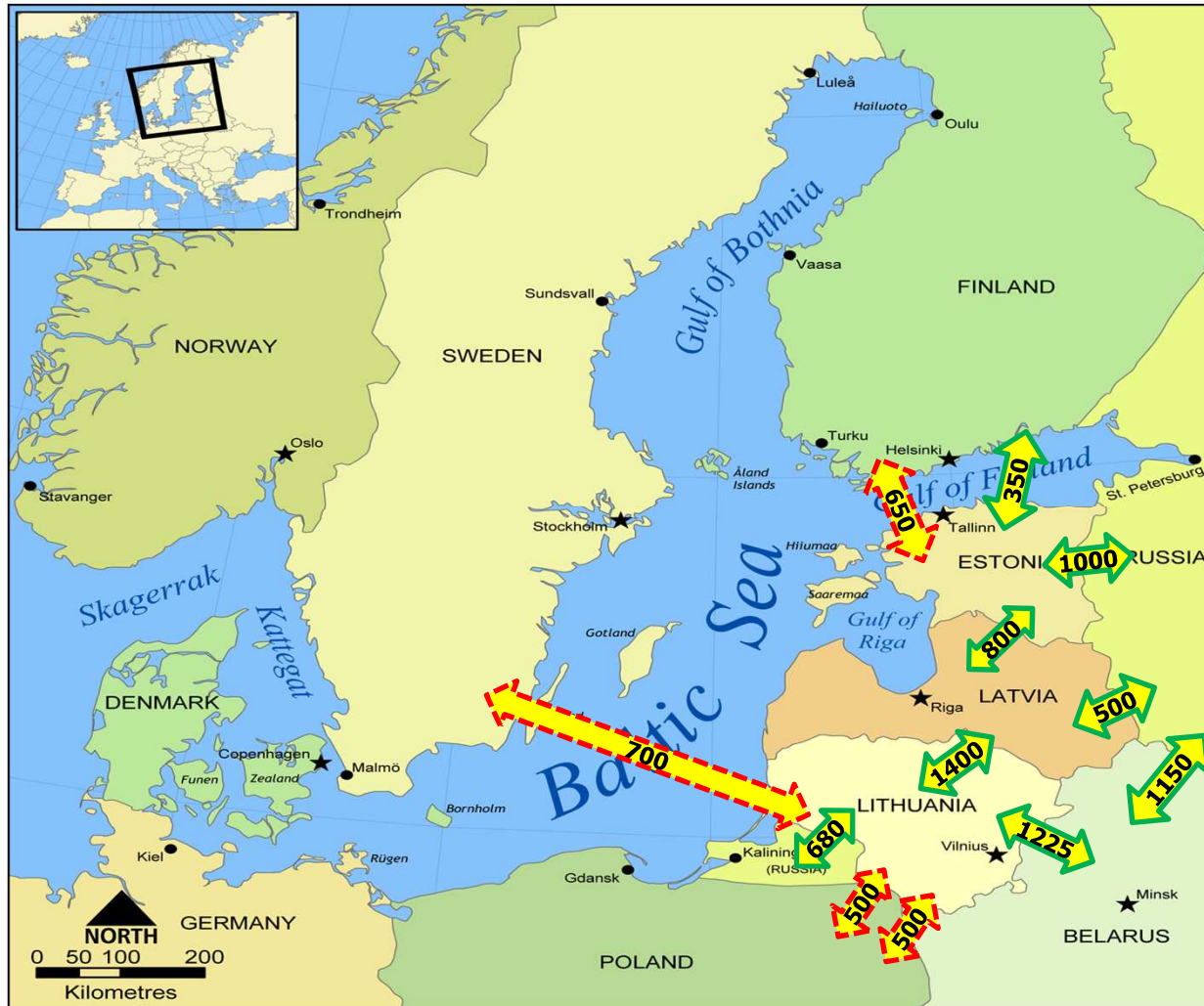

Didmeninės elektros energijos rinkos raida Lietuvoje

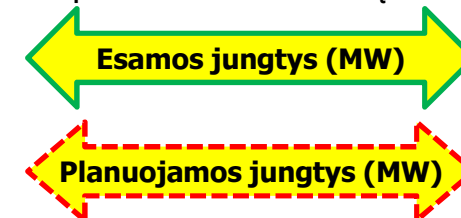
- + - mažas
- ++ - vidutinis
- +++ - didelis

	Iki 2010	2010 – 2012	2012 – 2013	2013 – 2016	2016-
Pradinė situacija ir pagrindiniai pokyčiai	Prekyba elektra vyksta per vieną įmonę	„Nord Pool Spot“ (NPS) Estijoje, „Baltpool“ Lietuvoje	„Nord Pool Spot“ Lietuvoje	„Nord Pool Spot“ Latvijoje, Lietuvos rinka susiejama su kitomis NPS šalimis	Atsiranda jungtys su Švedija ir Lenkija
Kiekis formuojantis kainą	Kainą nustato pagrindinis tiekėjas	+	+	++	+++
Kainų svyravimai	+	++	++	+++	++
Kainų lygis	Neaukštos: poreikį patenkina IAE	+	+	++	Priklausys nuo Skandinavijos ir Lenkijos kainų
Kainų skirtumas tarp regionų	+	++	++	+++	+

Nutiesus jungtis su Švedija ir Lenkija, rinka bus efektyvesnė

- Iki 2016 m. Baltijos šalys turės šias jungtis:
 - tarp Estijos ir Suomijos (1000 MW),
 - tarp Lietuvos ir Švedijos (700 MW),
 - tarp Lietuvos ir Lenkijos (500 MW),
 - su trečiomis šalimis (daugiau nei 2000 MW galios).
- 2020 m. turėtų būti nutiesta papildoma jungtis su Lenkija (500 MW).
- Nutiesus šias jungtis, Baltijos šalys galės patenkinti didelę dalį savo elektros poreikio importuodamos elektrą.

Išvados

- Būtina nustatyti veiksmingas rinkos veikimo taisykles, tačiau vien jų nepakanka, kad elektros rinka gerai funkcionuotų.
- Nors NPS veikia visose Baltijos šalyse, elektros kainų skirtumai išlieka, nes:
 - per menkai išvystyta elektros perdavimo infrastruktūra:
 - trūksta elektros perdavimo pajėgumų tarp Estijos ir Latvijos,
 - jungtis su Suomija yra tik 350 MW galios,
 - nėra jungties su Švedija;
 - per menkai išvystyta elektros generavimo infrastruktūra:
 - per mažai konkurencingų elektros generacijos šaltinių Lietuvoje ir Latvijoje,
 - rinkos dalyviams paprasčiau prekiauti dvišaliais kontraktais,
 - trečiųjų šalių dalyviai nedalyvauja rinkoje;
 - skirtingi nacionaliniai teisės aktai:
 - skirtingos rinkos taisyklės Baltijos šalyse ir Rusijoje,
 - kiekviena Baltijos šalis turi skirtingą reguliavimo (subsidių) politiką.
- 2016 m. nutiesus jungtis su Švedija ir Lenkija, elektros rinka bus efektyvesnė.
- Einame teisingu keliu, tačiau dar reikia daug nuveikti.

Ačiū už dėmesį!